

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2007. évi december hó 13. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A csempészet büntette és más bűncselekmények miatt az I. és II. rendű terheltek ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. és II.r. terheltek védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Pécsi Városi Bíróság 9.B.405/2004/13. számú és a Baranya Megyei Bíróság 1.Bf.58/2005/11. számú ítéletét mindkét terhelt tekintetében megváltoztatja;

Az I. és II. r. terheltet az 1 rb. társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének vádja alól **felmenti**.

A pénzbüntetés és a bűnügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt a terhelteknek vissza kell téríteni.

Ezen ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Pécsi Városi Bíróság 2004. október 20-án kelt 9.B.405/2004/13. számú ítéletében az I. r. és II. r. terheltek

bűnösségét 27 rb. társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében állapította meg. Ezért őket - személyenként - 200 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Egy napi tétel összegét 2.500 forintban állapította meg. A terheltek ellen 1 rb. folytatólagosan, társtettesként, üzletszerűen, különösen nagy értékű vámárura elkövetett csempészet miatt indított büntetőeljárást megszüntette. E rendelkezés első fokon jogerőre emelkedett.

Az ítéleti tényállás szerint a német állampolgárságú terheltek Németországban tulajdonosai egy cégnek, amelynek tevékenységi körével azonos munkára alapítottak 1996 szeptemberében Magyarországon, Komló székhelyen a egy kft-t. E cégnek tagjai és cégbejegyzésre jogosult ügyvezetői voltak ugyanúgy, mint a németországi cégnek. A magyarországi és németországi vállalatok között bér munkaszerződés jött létre, amelynek értelmében a magyarországi kft. bér munkában gépkocsialkatrészek gyártására vállalkozott. A szükséges alapanyagot a németországi cég bocsátotta a komlói kft. rendelkezésére.

Az alapanyag vásárlására Ausztriában került sor, azt a terheltek németországi cége az osztrák Funder Industrie GmbH-nál vásárolta. A német cég rendelkezése alapján az anyagok egy részét egyenesen Magyarországra, a komlói kft. telephelyére szállították. A komlói kft. a vámügyintézővel megbízta a Quard-Ferro-Trans Kft-t, amelynek egyes alkalmazottai a teljes vámeljárásban közreműködtek. A Komlón működő kft. a bér munkához beszállított anyagokon tulajdonjogot nem szerzett, azokat feldolgozás után a németországi kft. részére kellett Magyarországról kivinni. Emiatt a vámeljárás, az ún. proforma számlák kiállításával történt, amelynek alapjául szolgáltak a terheltek tulajdonát képező német GmbH alkalmazottai által a magyar céghez továbbított vételi és szállítási okmányok. Ezekben az okmányokban a Magyarországra beszállított anyagok nem a valódi vételár feltüntetésével szerepeltek, hanem annál jóval alacsonyabb összegben. Így a tényleges vételárat tartalmazó és valódi számlákkal szemben a vámpapírok kiállítására, vagyis az ún. proforma számlák elkészítésére valótlán adatok felhasználásával került sor. Az árukat a vámhatóságnál ezekkel a proforma számlákkal mutatták be és ezek alapján történt az áruk vámkezelése.

Az ítélet összegzi az ily módon csökkent értékben, összesen 27 alkalommal kiállított proforma számlákat. 2001. február 23. és 2001. december 17. között ilyen módon összesen 95.095.466 forint értékű áru tekintetében került sor a vámeljárásra, a kimutatás szerint a csökkentett értékű proforma számlák figyelembevételével hozott vámhatározatok folytán 19.087.861 forint vámhiány keletkezett.

Az ítélet pontosan nem rögzíti, hogy a proforma számlákba került hamis értékek milyen okiratok alapján és kinek a tényleges közreműködésével kerültek a vámügyintézésbe. A proforma számlák hamis tartalmáért a vámeljárást ténylegesen lebonyolító személyek nem voltak felelősek, az - az ítélet indokolása szerint - csupán terhelteken volt számon kérhető, miután „az ő érdekükben volt szükség arra, hogy a proforma számlák alacsonyabb értéken kerüljenek a vámeljárársba és így adott esetben kevesebb összeget kelljen a vámeljárársért fizetni”. Ennek rögzítése után az ítélet tartalmazza, hogy egyebekben a kérdéses alapanyag vámmentes áru volt, utána sem vámot, sem vámbiztosítékot nem kellett fizetni. A proforma számlák értékét figyelembe véve került sor az általános forgalmi adó megállapítására és befizetésére, azt azonban az áru kiszállításakor az adóhatóság teljes egészében visszatérítette.

Rögzíti az elsőfokú ítélet indokolása, hogy a Németországban meghallgatott és a német cég alkalmazásában álló tanúk vallomása szerint a terheltek, akik a cég ügyvezető tulajdonosai voltak, „ténylegesen, effektíve és személyesen a vámeljárárs egyetlen részében sem vettek részt”, azonban, mint ügyvezetőknek, senki másnak, mint nekik állhatott érdekükben az, hogy a lehető legkevesebb készpénz, azaz ÁFA befizetésével tudják a legtöbb alapanyagot behozni és feldolgoztatni.

E tényekre figyelemmel az ítélet szerint a terheltek megvalósították az „1995. évi C. tv. 52. § /9/ bekezdésében foglaltakat, mégpedig a Btk.20. § /2/ bekezdése szerinti társtettesi minőségben.” Ezért magatartásuk 27 rb. társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének megállapítására volt alkalmas.

Az ítélet ellen a terheltek védője felmentés érdekében jelentett be fellebbezést, míg a Baranya Megyei Főügyészség a cselekmények minősítésének megváltoztatását indítványozta. Indokolása szerint a terheltek terhére megállapított büncselekmény 1 rb. társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége.

A Baranya Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 1.Bf.58/2005/11. számú ítéletében a terheltek cselekményét egy rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette és mindkét terhelt büntetését enyhítette: a pénzbüntetés napi tételeinek számát 120 napra mérsékelte. Az elsőfokú ítélet tényállását kisebb részletkérdésekben pontosította: a tényálláshoz tartózőként rögzítette, hogy a vámeljárárs adminisztratív teendőit egy Kft. végezte, helyesbítette a vámkezelt áruk egyes számláinak értékét. Az e kiegészítésekkel teljessé tett tényállás alapján megállapította, hogy „az eredeti ár töredékét

tartalmazó számlák a terheltek által ügyvezetett kft. részére lettek kiállítva, azokat az általuk vámkezeléssel megbízott kft. használta fel a vámkezelés során, és mivel azok az ár tekintetében hamisak voltak, a bűncselekmény megvalósult". A jogi indokolás szerint közömbös a II.r. terhelt azon védekezése, amely szerint a vámeljáráásban egyáltalán nem működött közre, miután „az okirat-hamisítást nem az követi el, aki a hamis iratot kiállítja, hanem az, aki felhasználja, és amennyiben a terheltek által a vámkezeléssel kapcsolatos eljárást a kft. előző vezetése helytelenül gyakorolta, még nem teszi a terheltek magatartását törvényessé".

A minősítés megváltoztatásával kapcsolatban a másodfokú ítélet indokolásában utalt arra, hogy a vámolás során felhasznált hamis tartalmú számlák magánokiratok, az azok alapján kiállított államigazgatási (vámhivatali) határozatok pedig nem azt igazolják közhitelesen, „hogy a valódi ár alapján számították-e ki a vámértéket, hanem csak azt, hogy kinek, vagy milyen gazdasági társaságnak érdekkörében kerültek áruk vámkezelésre és milyen értékben". Erre tekintettel a másodfokú bíróság a terheltek cselekményét társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette, tekintettel arra, hogy az ugyanolyan bűncselekményeket egységes akarat-elhatározással azonos sértett sérelmére rövid időközökben valósították meg (ítélet 3. oldal 5. bekezdés).

II. A jogerős határozatok ellen a terheltek védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, amelyben büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt a terheltek felmentését indítványozta. Ennek indokolásaképpen arra hivatkozott, hogy a terheltek tévedésben voltak, miután „nem tudtak és nem is tudhattak a hamis okiratok tartalmáról és felhasználásáról". A felülvizsgálati indítványban a védő részletezte a terheltek magatartásával kapcsolatos ténymegállapítások ellentmondásosságát: rögzítette, hogy a hamisnak minősített proforma számlákat nem ők állították ki, írták alá és nyújtották be, sőt azokról tudomásuk sem volt. Az indítvány hivatkozik arra, hogy a vámeljáráásban részt vevő magyar cégek alkalmazottai, s ahhoz okmányokat biztosító német cég alkalmazottai tanúvallomásukban egyetlen egyszer sem utaltak arra, hogy a terheltek e körben bármilyen utasítást adtak volna, sőt egyáltalán tudtak volna a vámolás menetéről. Kifogásolja az indítvány az ítélet azon megállapítását, amely szerint a magánokirat-hamisítás vétségének elkövetőjeként vonható felelősségre az, akinek a cselekmény esetlegesen érdekében áll. Utal arra az indítvány, hogy a terheltek az eljárást nem ismerték, így e tekintetben szándékosságuk sem állapítható meg, társtettesi tevékenységük megállapítása ugyancsak téves. A felülvizsgálati

indítvány mindezen túl hivatkozik arra, hogy a terheltek nem voltak kötelesek ismerni a vámeljárási igazgatási szabályait, abban való tévedésük ugyancsak megkérdőjelezi büntetőjogi felelősségük megállapíthatóságát.

A Legfőbb Ügyészség BF.1705/2007. számú átiratában a megtámadott határozatok hatályban tartását indítványozza. Érvelése szerint a terheltek bűnösségének megállapítására anyagi jogszabálysértés nélkül került sor, mert „a hamis tartalmú magánokiratokat - függetlenül a kiállító és a vámáru nyilatkozatokat benyújtó más személyek tevékenységétől - a terheltek használták fel”.

III. A Legfelsőbb Bíróság a védő által előterjesztett és a jogerős ítélet anyagi jogsértéseit kifogásoló felülvizsgálati indítvány alapján az ügyet érdemben vizsgálta. A védő ugyanis lényegében azt állította, hogy a terheltek az ítéleti tényállás szerint sem tanúsítottak olyan magatartást, amely a terhükre rótt magánokirat-hamisítás vétségének megállapítására alkalmas lenne. Ennek kapcsán a terheltek társadalomra veszélyességben való tévedésére (Btk.27.§ (2) bekezdés) hivatkozott, utalt arra, hogy a terheltek a magyar vámeljárási szabályait nem ismerték, ilyen ismeretre munkakörükből adódóan nem is volt szükségük. Tévedtek tehát abban, hogy a vámeljárási szabálytalanságokkal zajlik, ám e tévedésük nem róható a terhükre. Bűnösségük megállapítására ténybeli alap nincs, társadalmi veszélyességükben való tévedésük pedig büntethetőséget kizáró ok. Mindezt figyelembe véve a Be.416.§ (1) bekezdés a/ pontjában foglalt ok folytán a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálata indokolt.

A védői indítványban vitatott jogkérdés eldöntését a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletben rögzítettek figyelembe vételével az alábbiak szerint döntötte el:

1/ A Btk.276.§ értelmében magánokirathamisítás vétségét követi el az, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot használ.

2/ Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja (Btk.20.§ (1) bekezdés), társtettesek pedig azok, akik „a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.”

- Aki a törvény különös részében definiált bűncselekmény elkövetési magatartásának megvalósításában nem vesz részt, sem tettes, sem társtettes nem lehet.

•

- Az ítéleti tényállás egyetlen olyan ténymegállapítást sem tartalmaz, amely a terheltek elkövetői magatartására utalna: nincs adat ugyanis arra, hogy a hamis proforma számláknak a magyar vámhatóság előtt történő felhasználásában - bármilyen formában - közreműködtek volna. Ilyen közreműködés hiányában pedig tettesi (társtettesi) magatartásról nem lehet szó. (Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy az ítéletben megállapított társtettesi tevékenységhez még az elkövetők együttműködésének részleteit is fel kell tárni, tisztázni kell, hogy az elkövetők a közös bűnelkövetésben miként, milyen részecselekmények végrehajtásával vettek részt, mi támasztotta alá közös cselekvésük során szándékegységüket, stb. Az ítélet e tény- és jogkérdéseket nem is érinti.)

•

A magánokirathamisítás vétségében való bűnösség megállapításához tehát - a már idézett törvényi rendelkezésekből kitűnően - nem elegendő, hogy valamely személyeknek e cselekmény elkövetéséhez érdeke fűződjék, (mint ahogyan ez önmagában egyetlen bűncselekmény elkövetésének megállapításához sem elegendő). Igaz ugyan, hogy a cselekmény lehetséges elkövetői közt elsősorban az annak végrehajtásában érdekelt személyek jöhetnek szóba, ahhoz azonban, hogy ezt figyelembe véve elkövetői közreműködésük megállapítható legyen, a személyes érdekelttség tényén túl a személyes és tényleges közreműködés (tevékenység) tényeit is meg kell állapítani. Erre a felülvizsgált első- és másodfokú ítéletben nem került sor. Téves és törvényt sértő volt tehát a terheltek társtettesességben elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében való bűnösségének megállapítása, minthogy e bűncselekmény megvalósításában való személye közreműködésükre, vagyis bűnelkövetői magatartásukra utaló tényállást az ítélet nem tartalmaz.

A Legfelsőbb Bíróság ezért az ügyben hozott első- és másodfokú ítéletet a Be. 428.§ (1) bekezdése alapján mindkét terheltet érintően megváltoztatta és őket a Btk. 276. §-ába ütköző társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének vádja alól a Be. 331.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint bűncselekmény hiányában felmentette.

(Minthogy a terheltek a nekik felrótt bűncselekmény elkövetésében semmilyen formában nem vettek részt, a védő társadalomra veszélyességben való tévedésre történt hivatkozása is téves. E

büntethetőséget kizáró ok ugyanis csupán akkor jöhet szóba, ha a terheltek a cselekményt - e tévedésük mellett - végrehajtották. Elkövetői magatartás hiányában a tévedés vizsgálata szóba sem jöhet.).

A Be. 585.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság a terheltek által ténylegesen befizetett pénzbüntetés és bünygyi költség, valamint ezek törvényes kamata visszatérítéséről.

Jelen határozat ellen fellebbezésnek helye nincs, ugyanazon jogosult, vagy más jogosult ugyanezen tartalommal ismételt felülvizsgálati kérelmet nem terjeszthet elő (Be. 418.§ (3) bekezdés).

Budapest, 2007. december 13.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Schäfer Annamária s.k. előadó bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

írnok

AIné